

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Kulttuuriperintöstrategian lähtökohdat ja tavoitteet ovat yleisiä ja laajoja. Kulttuuriperintöä on kaikki ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa syntyvä. Se on aineellista, aineetonta ja digitaalista. Kulttuuriperintöä tuottavat, käyttävät, hoitavat ja säilyttävät yksityishenkilöt, yhteisöt ja instituutiot, taiteen ja kulttuurin ammattilaiset ja harrastajat, tutkijat, yritykset ja julkinen sektori. Sitä uudistetaan, säilytetään, siirretään tuleville sukupolville. Kulttuuriperintömme on monimuotoinen ja toimijakenttä laaja.

Strategia on tärkeä asiakirja. Siinä on hyvin kuvattu kulttuuriperinnön toimijat ja toimintaympäristö sekä tunnistettu toimintaympäristön muutossuunnat.

Strategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat kannatettavia ja oikeita. Strategian keskeiset arvot kestävyys, moninaisuus, yhdenvertaisuus ja vastuu kulttuuriperinnön säilyttämisestä ja suojelusta kulkevat punaisena lankana läpi strategian.

Visio vuoteen 2030 on onnistunut. Näkymä kulttuuriperinnön merkityksestä yhteiskunnan voimavarana ja ihmisten elämänlaadun parantajana sekä välittäjänä ja ratkaisijana kestävän tulevaisuuden rakentamisessa on hieno.

Strategian yleisyys ja laajuus ovat haasteellisia. Jotta strategiasta tulee hyvä työkalu valtakunnalliseen, alueelliseen ja paikalliseen toimintaan ja sen kehittämiseen, tarvitaan konkretiaa ja käytännön toimia esiin nostava hyvä toimeenpanosuunnitelma.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Strategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset liittyvät Etelä-Pohjanmaan liiton ja erityisesti sen jäsenkuntien tehtäviin ja toimintaan ja ovat samansuuntaisia Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategian kanssa, jossa kehittämisen kulmakivet ovat yhteistyö, hyvinvointi, liiketoiminta, kansainvälisyys ja läpileikkaavana kestävä kehitys.

Tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan laajaa, monialaista yhteistyötä.

Kommenttine lukuun 5.1

Kaikkien oikeus kulttuuriperintöön on tärkeä ja laaja tavoite. Erityisesti vähemmistöjen oikeuksien toteutumista on hyvä edistää. Oman kulttuuriperinnön ja sen merkityksen tietoisuutta lisäämällä edistetään osallisuutta ja aktiivista toimintaa kulttuuriperinnön hyväksi. Tärkeää on myös korostaa muiden kulttuuriperinnön kunnioittamista erityisesti jännitteiden ja ristiriitojen välttämiseksi.

Monipuolinen kulttuuriperinnön dokumentointi, tallentaminen ja säilyttäminen on tärkeää. Samoin kuin kulttuuriperinnön välittäminen. Uusia toimintamenetelmiä ja digitaalisia palveluja tulee kehittää. Kulttuuriperinnön saavutettavuus ja saatavuus tulee turvata koko maassa.

Mahdollisuuksia kulttuuriperinnön hyvinvointivaikutuksien lisäämiselle tulee edistää kaikin tavoin. Kotoutumistyössä kulttuuriperintöä tulee hyödyntää enemmän. Kulttuuriperintötoimijoiden rooli demokratian vahvistajina tulee huomioida paremmin.

Toimintaedellytysten ja riittävien resurssien turvaaminen kulttuuriperintöalalle on äärimmäisen tärkeää.

Kommenttine lukuun 5.2

Strategiaehdotuksessa tulee vahvasti ja monipuolisesti esiin kulttuuriperinnön merkitys kestävästä elämäntavan edistämisessä. Kaikki kestävyttä tukevat tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat tärkeitä ja kannatettavia.

Kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön suojeluun, kunnostukseen ja korjaamiseen on tärkeää kiinnittää huomiota ja löytää uusia keinoja. Digitaalisten palvelujen ja sisältöjen kehittäminen on tärkeää, samoin esteettömyyden huomioiminen kulttuuriperinnön kokemisessa.

Kaikki yhteistyö ja erityisesti sektorit ylittävä yhteistyö on välttämätöntä luonnon- ja kulttuuriperinnöaloilla.

Kommenttine lukuun 5.3

Kulttuuriperintökasvatuksen vahvistaminen ja elinikäisen oppimisen tukeminen sekä kulttuuriperintöalan osaamisen ja koulutuksen kehittäminen ovat tärkeitä ja kannatettavia asioita. Vapaaehtoisten toimijoiden koulutusta ja tukea ei saa unohtaa.

Uusien toimijoiden ja sukupolvien saaminen mukaan kulttuuriperintötyöhön on tärkeää toiminnan jatkuvuuden ja vahvistumisen näkökulmasta. Suomen Kotiseutuliiton kehittämä Mestarit ja kisällit -toimintamalli on hieno esimerkki ylisukupolvisen kulttuuriperinnön toimintamallista. Tätä ja vastaavia hyviä toimintamalleja ja käytäntöjä on tärkeä nostaa esille ja edistää niiden jakamista sekä kehittää edelleen uusia hyviä ja toimivia toimintamalleja.

Kulttuuriperintöalan toimijoiden osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun tarvitsee nostetta.

Kulttuuriperinnön tutkimus on tärkeää ja sille on turvattava riittävät resurssit. Kulttuuriperintötiedon saavutettavuuteen ja luotettavuuteen tulee kiinnittää huomiota

Kommenttinne lukuun 5.4

Kulttuuriperintöön liittyvistä aluetaloudellisista ja työllistävästä vaikutuksista tarvitaan lisää tutkimusta.

Kulttuuriperinnön säilymiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan kestävä rahoituspohja, julkisia varoja ja yksityistä rahoitusta. Uusien rahoitusmuotojen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Yksityissektorin yhteiskuntavastuuta kulttuuriperinnöstä tulee vahvistaa.

Kulttuuriperinnön hyödyntäminen luovan talouden ja liiketoiminnan lähteenä on kannatettavaa. Kulttuuriperinnön hyödyntäminen tulee kuitenkin toteuttaa eettisesti ja kestävästi, kulttuuriperinnön erityislaatua ja itseisarvoa kunnioittaen.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategian yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat laajat. Ne ulottuvat yhteiskunnan eri aloille ja tasoille yksilöistä kansalaisyhteiskuntaan, yhteiskunnan rakenteisiin ja yrity maailmaan.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuuriperintö määritellään kulttuuriperintöstrategiassa hyvin laajasti. Se on aineellista, aineetonta ja digitaalista. Kulttuuriperintöä on kaikki ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa syntyvä. Kulttuuriperintötyöhön osoitetut resurssit painottuvat tällä hetkellä paljolti aineelliseen kulttuuriperintöön. Jatkossa resursseja tarvitaan myös enemmän aineettomaan, elävän perinnön kulttuuriperintötyöhön.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelma on tärkeä ja oleellinen osa strategian toteuttamisessa. Toimeenpanosuunnitelman avulla strategiassa esitetyt tavoitteet ja toimenpidelinjaukset tulevat todeksi, paperi muuttuu konkretiaksi.

On tärkeää löytää uusia käyttökelpoisia toimintatapoja ja -malleja. Myös priorisointi ja aikataulutus ovat välttämättömiä toteutuksessa. Toimeenpanosuunnitelman avulla voidaan muun muassa jakaa toteutusvastuuta alan eri toimijoiden kesken, sitouttaa toimijoita toteutukseen, rakentaa yhteistyötä, välttää päällekkäisyyksiä ja koordinoida strategian toteutusta.

Kulttuuriperintöalan toimijoiden osallistaminen toimintasuunnitelman valmisteluun luo hyvän pohjan tuloksekkaalle strategian toteuttamiselle.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Toivomme laajapohjaista osallistamista, jossa mahdollisimman monet kulttuuriperintöalan toimijat saavat mahdollisuuden vaikuttaa ja äänensä kuuluville. Keskustelevaa, ideoivaa ja innostunutta vaikuttamista, live- ja webinaaritulaisuuksia/työpajoja sekä valtakunnallisia että alueellisia.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Etelä-Pohjanmaan liitto on mielellään mukana strategian toimeenpanossa. Kulttuuriperintöstrategian toimeenpano edistää myös Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategian toteuttamista ja toimeenpanoa. Liitto voi toimia esimerkiksi viestijänä, yhteistyön rakentajana, koordinoijana, antaa neuvoja hankkeistukseen ja rahoitukseen liittyvissä asioissa.

Maakuntien liittoja on hyvä aktivoida laajemmin mukaan toimeenpanosuunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon. Heillä on hyvä alueellinen tieto ja realistinen kuva alueensa toimijoiden mahdollisuuksista toteuttaa strategiaa.

Koskela Maarit

Etelä-Pohjanmaan liitto - Lausunnon ovat valmistelleet kulttuurin tehtäväalueella hallintojohtaja Jari Iso-Koivisto, kulttuuripäällikkö Hanna Hangasluoma sekä kehittämisasiantuntijat Tuija Ahola ja Marika Puntala.